

Koncepcja goni koncepcję. Tym razem powiat metropolitalny

Kategoria: Aktualności

Opublikowano: wtorek, 01, styczeń 2013 23:00

Barbara Łączna

Odśłony: 2905

Powstanie samorządu powiatowego w wyniku przemian ustrojowych uznaje się całkowicie słusznie za jedno z ważniejszych osiągnięć odradzającego się samorządu terytorialnego. Początek przebudowy całej struktury administracji publicznej państwa, którą przyniósł rok 1989 zapoczątkował także ideę partycypacji społeczeństwa w zarządzaniu państwem, i wskazał na gotowość obywatelską do udziału w procesie tworzenia nowego ustroju politycznego, ekonomicznego, społecznego, ale przede wszystkim samorządowego.

W dalszych latach, nowe warunki ustrojowe oraz gospodarcze Polski stworzyły potrzebę kontynuacji reformy samorządowej w kierunku możliwie jak najszerszej decentralizacji władzy. Przeważało także przekonanie, iż przygotowywany wtedy II etap reformy samorządowej, i wprowadzenie powiatów oraz województw samorządowych pozwoli na efektywniejsze jak również sprawniejsze zarządzanie środkami publicznymi.

Samorządy powiatowe rozpoczęły swoją działalność od 1 stycznia 1999 r., i od tego czasu przeszły potrzebną lekcję nauki praktycznej odpowiedzialności za sprawy wspólnot ponadgminnych. Pierwsze lata funkcjonowania samorządu powiatowego były przede wszystkim czasem adaptacji, i kształtowania się tożsamości nowo wyodrębnionych jednostek samorządowych oraz okresem przewycięzania podziałów terytorialnych wynikających z wcześniejszego modelu struktury administracyjnej. Był to także bardzo istotny proces integracji do podjęcia wyzwań związanych z programowaniem strategii rozwoju w oparciu o środki własne oraz zewnętrzne. Ostatnie lata kształtowania samorządu terytorialnego przyniosły nowe wyzwanie wobec władz publicznych, które związane jest z określeniem ram prawnych i organizacyjnych dla zarządzania obszarem metropolitalnym.

Przeгляд demograficzny gospodarek regionów europejskich pokazuje, iż mieszkańcy UE szybko przystosowują się do aglomeracyjnego modelu funkcjonowania. Aktualnie średnio czterech na dziesięciu obywateli Unii mieszka w miastach i metropoliach, w których coraz powszechniej zaczyna dominować policentryczny układ przestrzenny, cechujący się kilkoma centralnymi ośrodkami, funkcjonującymi wprawdzie na zasadach autonomicznych, ale istotnie powiązanymi urbanistycznie.

Powszechnie terminy "metropolia" i "aglomeracja miejska" bywają błędnie używane jako pojęcia zamiennie. W ocenie prof. H. Izdebskiego aglomeracje miejskie stanowią jedynie zasadniczo związane z określonym ośrodkiem sieci zaspokajania określonych potrzeb zbiorowych (komunikacyjnych, wodno-kanalizacyjnych, z zakresu gospodarki odpadami).

Odpowiednim rozwiązaniem dla tworzenia tego typu sieci w ramach aglomeracji, są porozumienia, związki międzygminne i spółki. Metropolie z kolei to miejsca, poprzez które państwo komunikuje się ze światem, a świat z państwem. To komunikacja w różnych sensach: transportowym, intelektualnym, biznesowym. Dlatego też obszar miejski – w szczególności wielkomiejski (metropolitalny), wymaga zastosowania rozwiązania instytucjonalnego ze sfery podziału terytorialno-administracyjnego, w formie nowej jednostki samorządowej (Por. H. Izdebski, „Dylematy ustawy metropolitalnej” Referat przygotowany na konferencję „Polskie metropolie – dokonania i kierunki rozwoju”. Poznań, 19 kwietnia 2012).

Potrzebna jest zatem odpowiednia metropolitalna jednostka samorządu terytorialnego – powiat metropolitalny, który będzie spełniać zapisane w art. 15 ust 2 Konstytucji kryterium zdolności do wykonywania zadań publicznych. W skład powiatu metropolitalnego wchodziłyby przede wszystkim gminy, które bez względu na swój charakter byłyby wyposażone zasadniczo we wszystkie zadania miast

Koncepcja goni koncepcję. Tym razem powiat metropolitalny

Kategoria: Aktualności

Opublikowano: wtorek, 01, styczeń 2013 23:00

Barbara Łączna

Odśloni: 2905

---

na prawach powiatu, z wyjątkiem tych zadań, które, zgodnie z zasadami pomocniczości i zdolności do wykonywania zadań publicznych, należałyby do nowych jednostek (Por. H. Izdebski, „Dylematy ustawy metropolitalnej” Referat przygotowany na konferencję „Polskie metropolie – dokonania i kierunki rozwoju”. Poznań, 19 kwietnia 2012).

Zatem na obszarach gęsto zasiedlonych mielibyśmy do czynienia z dwoma poziomami samorządu regionalnego i jednym samorządu lokalnego. Natomiast na obszarach rzadziej zasiedlonych pozostałby jeden poziom samorządu regionalnego i dwa poziomy samorządu lokalnego. Gminy na obszarach metropolitalnych i miejskich uzyskałyby natomiast pełny wymiar samorządu lokalnego i przejęłyby większą część zadań powiatowych – tę, której nie przejmie powiat metropolitalny. W ocenie H. Izdebskiego w 1998 r., wprowadzając ponadgminne szczeble samorządu terytorialnego popełniony został błąd, polegający na dezintegracji zarządzania najważniejszymi obszarami w państwie poprzez nie uwzględnienie potrzeby administracyjnego wyróżnienia funkcjonalnych obszarów większych miast.

Nieco odmienny pogląd na tematykę zarządzania aglomeracją miejską i związanych z tym wyzwaniami instytucjonalnymi oraz prawnymi reprezentuje prof. M. Kulesza (Por. Materiały z konferencji „Miasto-tygiel wyzwań i potencjałów. Małopolskie miasta 2020”. Kraków, 21.IX.2010r.). W jego ocenie konieczne jest stworzenie ustawy metropolitalnej i funkcjonalne podejście do zarządzania metropolią. W przeciwnym razie nie uda się skutecznie zarządzać obszarem na poziomie regionalnym. Brak ustawodawstwa metropolitalnego jest zdaniem prof. Kuleszy przyczyną centralizacji podejmowania decyzji w stosunku do poziomu lokalnego. Do realizacji funkcji metropolitalnych nie potrzebna jest żadna „ciężka” władza administracyjna w formie nowego „szczebla” samorządu, lecz wystarczy „lekkie rozwiązanie”, które nazwać można władzą metropolitalną. Mogliby ją tworzyć wszyscy wójtowie, burmistrzowie, prezydenci miast i starostowie obszaru. Jako główne zadanie dla aglomeracji M. Kulesza wskazuje programowanie strategii rozwoju całej aglomeracji i zasad zagospodarowania przestrzennego, tak, aby mogły one stanowić wytyczne dla miejscowych planów (Por. Materiały z konferencji „Miasto-tygiel wyzwań i potencjałów. Małopolskie miasta 2020”. Kraków, 21.IX.2010r.).

W kolejnym artykule przyjrzymy się bliżej różnym modelom funkcjonowania obszarów metropolitalnych.

Źródło: Rafał Then, materiały z konferencji „Zmierzając ku doskonałości” realizowanej w ramach projektu „Innowacyjna i sprawna administracja źródłem sukcesu w gospodarce opartej na wiedzy”